

VOŠČIMO VAM NOVO LETO,
ZDRAVO, VESELO, MIRNO, BOGATO,
DA BI IMELI VSEGA VEČ KO LANI!

Mipa imamo denarja manj kot lani: ko bomo poplačali to številko, bo v naši blagajni samo še pajčevina. Vse tiste bralce, ki ne želijo, da bi Glasnik prihodnje leto utihnil, prosimo, naj ne spregledajo priložene položnice, ampak nam naj nakažejo naročnino - če tega že niso storili - 5.- N din za vse leto. Nekateri so bili že letos velikodušni in nakazali več. Žal so bile to izjeme. Ali ne bi bilo lepo, če bi bralci Glasniku voščili novo leto tudi z dejanjem ne z besedo? Bo naša prošnja zaman?

Problemi

"NARODNA NOŠA"

"Lep, bel ošpetelj s kratkimi rokavci, črn baržunast modrc s pozlačenimi gumbi in pošit s pozlačenimi vrvičami, kratko temno krilce z majhnimi rožicami raznih barv, še krajši zelen predpasnik, lepe bele nogavice in krasni šolnčki. Tako oblečena stopa ponosno naša Hani po ulici in gleda na vse strani, če jo gleda naše občinstvo v tej lepi narodni, kmečki obleki..." S temi besedami je Albert Sič že pred tremi desetletji opozoril v predgovoru k svoji knjigi "Slovenske narodne noše", na maličenje slovenske kmečke noše. Iste misli bi lahko neštokrat zapisali tudi v današnjih dneh, ko srečujemo na raznih folklornih in turističnih prireditvah, razglednicah in turističnih lutkah prav takšno in podobno nošo sodelujočih. Predstavlja naj bi praznično nošo slovenskega kmeta iz prejšnjega stoletja, pa je največkrat le njena povsem popačena, izkrivljena podoba.

Vzrokov za takšno maličenje naše kmečke noše je več. Nekako v sredini prejšnjega stoletja se začne slovenska kmečka noša vedno hitreje izpreminjati. Te spremembe so romantično ugotavljali in obžalovali številni člankarji v Novicah in drugih časnikih ter se navduševali nad "lepo, staro narodno nošo".

V šestdesetih letih prejšnjega stoletja se ustanovljajo na Slovenskem številne čitalnice, ki povezujejo predvsem mestno in trško prebivalstvo, doba taborov zajame tudi kmečko prebivalstvo. Ob vseh teh zborovanjih poudarjajo poročevalci, da "so se jih udeležili tudi kmetje v svojih narodnih nošah". Seveda so oblačila za svečane priložnosti nekoliko spremenili, da so bila bolj "paradna". Kolkor jih ne spreminjajo kmetje sami, jim pomagajo tudi meščani in tržani, ki hočejo izpričevati svojo pripadnost "narodu" tudi s tem, da se oblačijo v "narodno nošo".

Konec prejšnjega in v prvih desetletjih našega stoletja se pojavijo v takratnih časnikih članki, ki nadvse prizadevno vzpodbujajo k obnovi "narodne noše" in svetujejo kakšna naj bi ta obnovljena noša bila. Po prvi svetovni vojni se ta prizadevanja razpasejo skoraj po vsej Sloveniji, ko dekleta po vaseh in žene po mestih šivajo svoje "narodne noše", ki jih potem nosijo na kulturnih prireditvah in procesijah. Pridružijo se jim še "narodne dame", ker so pač skušale s obleko kar najvidneje izpričati svojo "narodnost".

In ponovno se razširja moda "narodnih noš" v zadnjih letih, ko se številni izvajalci "pseudonarodnih" pesmi, plesov in običajev predstavljajo doma in v tujini v najrazličnejših "slovenskih narodnih nošah".

Ista kmečka noša, ki je imela nekaj povsem določeno funkcijo, je tako postala "paradna noša in uniforma". Ta take povsem druge namene seveda ni več primerno domače sukno, mežlan ali platno (tudi se ga več ne dobi na trgu), podobno je z vezanimi pečami, ki so hkrati tudi preskromne. Zato nosijo svilo in kičasto vezene avbe, čevlje z ozkimi visokimi petami ter prekratke, niti do kolen segajoče irhaste hlače z belimi spodnjicami ali pa kar navadne dolge hlače itd. itd.

Zato velja: vsa romantična oživiljanja noš in običajev (mednje sodijo tudi današnja) so umetna, pa naj bodo v nacionalne ali turistične namene. Bistvo kmečke noše je v tem, da jo nosijo kmetje, kot nosijo meščansko meščanin. Celo danes, ko moda narekuje enako obleko za vse, se kmet in meščan razlikujeta, pač zaradi različnega načina nošenja obleke. Kaj šele, če si nadeneta nošo, ki ni povezana z načinom življenja enega ali drugega in ni plod ustreznega razvoja! Forma in funkcija neke noše in običaja sta vezani na določeno družbeno strukturo. Zavoljo tega pa se vse današnje prireditve z nošami in običaji v najboljših primerih lahko uvrščajo na raven nekakšnih veselice ali velikih spektaklov. Ob tem se preteklost tudi v skrbneje pripravljenih prireditvah navadno le v glavnih potezah podaja avtentično, zvečine pa sodobni izvajalci vnašajo vanje na račun preteklosti veliko nepristnih, celo neokusnih potez in tako izkrivljajo podobo nekdanjega kmečkega oblačenja, nekdanje noše.

Marija Makarovič

Pripomba uredništva. O problemu, ki ga tu načena dr. Makarovičeva, smo slovenski etnografi že večkrat razpravljali na sestankih in posvetovanjih, ne da bi prišli do enotnega, jasnega stališča. Morda so o tem razmišljali tudi nekateri naši bralci, ki od blizu opazujejo "oživiljanje noš in običajev", pa jih vabimo, da povedo svoje mnenje. Tehne prispevke bomo objavili v prihodnji številki.

OBREDNI PLESI IN IGRE NA SLOVENSKEM

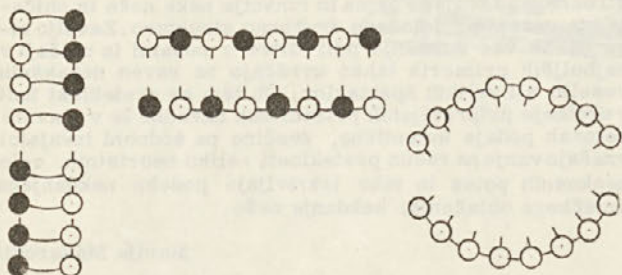
Slovenski ljudski ples ne kaže enotnosti, ki bi jo glede na tako majhno ozemlje pričakovali. Geografska raznolikost, nekdanje politične meje in drugi zgodovinski faktorji so vtisnili svoj pečat na vrsto, funkcijo, vsebino, obliko in stil plesov. Na pretežnem delu slovenskega ozemlja so doma poleg redkih skupinskih le parni plesi, Bela krajina pozna tudi kolo. Starejše plasti gibne kulture so se ohranile predvsem v obrobni predelih Slovenije, medtem ko jih v centralnem delu že težko najdemo. Plesi mlajše plasti, ti so navadno tudi drugod po Evropi splošno znani, so razširjeni po celotnem slovenskem ozemlju, razen v Reziji, njihova razširjenost narašča proti severu, kajti k nam so prišli največ s sosednje Koroške in Štajerske. Te plesne plešejo seveda povsod na svoj način in jih po svoje imenujejo.

Najstarejši primeri plesnega izročila na Slovenskem imajo izrazito obredni karakter in so časovno vezani na pomladne običaje in svatbo. Koreografsko so enostavni, najprimitivnejši so prostorsko in figuralno še popolnoma neizoblikovani. Štajerski koranti v pustnih dneh na svojem obhodu po vaseh nagonsko nenehno poskakujejo in hkrati v svojstvenem ritmu potresavajo z životom. Podobna nedoločena plesnega koraka in oblike je lastna plesu prleškega oziroma prekmurskega pozvačina in tudi plesu z bosmani (na Gorenjskem s pogačo)

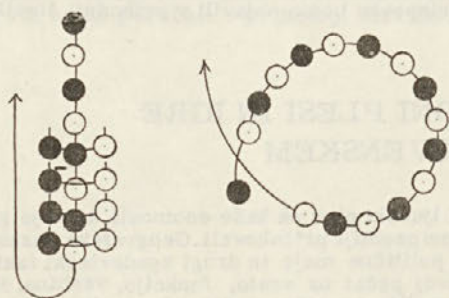
na štajerski in gorenjski svatbi. V sedanjem plesu "za dobro letino" (gorenjski ples s pogačo) je ohranjena obredna ostalina nekdanje prošnje za plodnost.

Prioblikovno izrazitejših plesih in igrar je v večini primerov osnovni gibni element hoja ali tek, zunanja oblika pa krog, povorka, kača ali polž. Med temi so posebno zanimive igre mostnega tipa. Kot otroška igra je most znan po vseh evropskih deželah, redkeje pa najdemo primere podobne igre med odraslimi. V Sloveniji so danes znani primeri v Beli krajini (Metlika, Predgrad, Črnomelj) in na Gorenjskem (Železniki, Kropa). Igrajo se le na določene dni v letu, v prvi vrsti na velikonočni ponedeljek. V Železnikih in Kropi je velikonočna igra most med odraslimi po tekstu in obliki enaka otroški igri, tekstna in koreografska oblika belokranjskih variant pa je povsem drugačna. Peta oblika in urejena metrična struktura teksta kažeta na starejše poreklo. Belokranjskim primerom sta skupna dva koreografska elementa, ki sta bistvena za to igro:

1. Plesalci so razdeljeni v dve skupini, ki si odpevata. Ta delitev se pojavlja v treh različnih oblikah:
 - a) dve nasproti si stoječi koloni parov (Metlika);
 - b) dve nasproti si stoječi vrsti (Predgrad);
 - c) dva nasproti si stoječa polkroga (Črnomelj).

2. Plesalci tečejo skozi "most" ali "vratca", to je izpod dvignjenih sprijetih rok dveh plesalcev (Predgrad, Črnomelj) oziroma nasproti stoječe kolone (Metlika).

Tako kot v Metliki se most ne pleše nikjer v Sloveniji. Podoben prehod pod "mostom" najdemo v različnih variantah pod imenom koutre šivat na Gorenjskem, tod teče kolona parov pod dvignjenimi rokami istosmerne ali nasprotne kolone. V Železnikih in Kropi se ta igra izvaja brez vsake glasbene spremljave ali petja prav tako na velikonočni ponedeljek, medtem ko je v Tuhinjski dolini (Srobotno) in v Bohinju znana z glasbeno spremljavo, in sicer kot obredni svatbeni ples. Dejstvo, da so mostne oblike vezane na pomladne običaje in svatbo, nam daje slutiti poseben obredno-magičen pomen kot simbolično dejanje preporoditve. Kot izključno svatbeni ples je znana po Sloveniji Abrahamova procesija. Med polnočjo in jutrom zadnjega svatbenega dne se svatovska družina vije v obliki kače ali polža skozi dvorišča in vrtove. Povečini vodja vsaj enkrat popelje kolono pod dvignjenimi rokami dveh plesalcev. Podoben primer je na Štajerskem čindara, le da je vezana na gostije ob novih mašah.

Metliški most se ni izvajal samostojno, ampak vedno skupaj z metliškim kolom - plesalci ob petju pesmi "Igraj kolce..." vijejo kačo in polža - ter z drugimi obrednimi igrami: rešetca, robčeci, kurji boj in turn. Zadnji je verjetno porušena oblika "kola na kolu".

Med ples obrednega značaja sodi tudi belokranjsko kolo Pobeledo pole. Nekdaj so ga plesali ob praznovanju zimskega kresa 27. decembra. Ples še živi, medtem ko je praznovanje opuščeno. Kolo Pobeledo pole je doslej v Sloveniji edini znani primer baladne pesmi kot plesne pesmi. V tem primeru je to balada o srcu, iztrganem iz prsi. Koreografska osnova pesmi je prastara - trije koraki v levo, eden v desno - takozvani faeroerski korak, ki ga najdemo v ostankih baladnih pesmi tudi drugod po Jugoslaviji in Evropi. Neposredno na to kolo se navezuje drug ples, imenovan na trumf, kolo brez sleherne glasbene spremljave, ritem in dinamiko mu daje le topot nog. Odtod tudi ime plesu (trumfati pomeni topotati). Ples kaže sorodnost s plesi dinarskega področja, kar je razumljivo ob dejstvu, da so se v času turških vpadov naseljevali v Beli krajini uskoki.

Na skrajnem severozapadu so Slovenci v Ziljski dolini na Koroškem ohranili posebno plesno obredno starino prvega reja, ki je že v prejšnjem stoletju veljal za znamenitost. Ta plesni obred se navezuje na vsakoletni običaj "štehvnanja". Fantje na konjih dirjajo mimo visokega lesenega droga, na katerem je nasajen hrastov sodič. Tega skušajo razbiti z železnimi kiji. Zmagovalec, ki je do prihodnjega štehvnanja starešina konte vaških fantov, začne postavljati rej. S štehvovskim vencem na roki izbira dekleta, jih vodi pod lipo in dodeljuje za par fantom. Sam se skupaj s prvo rejevko postavi na čelo parom, ki svečano počasi korakajo v krogu ob petju rejevske pesmi. Po odpetju prvi kitici se pari sprimejo za ples in zaplešejo ob instrumentalni spremljavi. Nato sledi spet druga kitica pesmi ob korakanju parov in tako se vse do konca izmenjujejo odstavki pesmi in plesa v naraščajočem tempu. Po končanem prvem reju se pari razidejo in šele nato je na vrsti ples za vse. Kot obredni ples pomeni prvi rej posebnost, ki mu ne najdemo primere ne pri nas niti drugod. Zanimivo je, da so imeli na Primorskem (Kras, Banjška planota) na "žegnansko" nedeljo tisti domači fantje, ki so pripravili ples, izključno pravico do prvih treh plesov in so si dekleta za te ples izbrali že dosti prej. Preden so zaplesali, so godci zaigrali "ples za hudiča", takrat ni smel nihče na plesišče. Ko je nato prva plesalka stopila na plesišče, je z nogo naredila križ, s tem pa se je plesna zabava začela (Banjška planota). Ali je med temi običaji in ziljskim prvim rejem kakšna davna sorodstvena vez, je odprto vprašanje, na katerega je zaradi pomanjkljivih virov za zdaj še težko odgovoriti.

V Prekmurju je doma obredni svatbeni ples Fsaka ftica je vesela, ki ga plešejo, ko se nevesta poslavlja od doma. Podobno kot prvi rej je tudi ta peto-instrumentalni ples, petje se ob korakanju plesalcev izmenjava s plesom na instrumentalno spremljavo.

Obredna funkcija omenjenih plesov je tako izrazita, da jih ob drugih prilikah nikoli niso plesali, vsaj v daljni preteklosti ne. Nekateri izmed družabnih plesov mlajše plasti, še danes splošno znanih, pa so dobili le občasno obredni značaj, ko so se plesali oziroma se tu pa tam še plešejo na svatbah (ples glavnih svatbenih parov, ples ob snemanju venca) ali ob pustu "za debelo repo in korenje". Med temi se je najpogostejše plesal štajer i š. Od plesov, ki kažejo največ skupnih potez s plesi severnih sosedov (šotič, nojkatoš, zibenšrit itd.) je štajer i š najstarejšega izvora. Kot peto-instrumentalni ples je bil razširjen po vsem severnem področju Slovenije, do danes se je ohranil v Zgornji Savski dolini in v hribih nad Mežiško in Zgornjo Savinjsko dolino. Štajer i š kot čisto instrumentalni ples je mlajša razvojna stopnja in kot tak se je razširil tudi v druge slovenske pokrajine.

Zibenšrit kot obredni svatbeni ples so plesali v Dobropoljah na Dolenjskem, še danes pa je povsod na svatbah nepogrešljiv povštertanc, ki ga najprej plešejo ženin, nevesta in glavni svatbeni pari, nato pa še vsi drugi svatje.

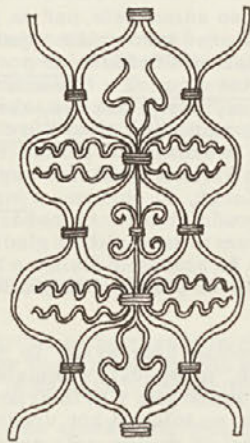
Mirko Ramovš

OJ, BOŽIME, TE DOLINCE...

Dokler nisi obiskal Beneške Slovenije drugače kot s prstom po zemljevidu in dokler nisi poslušal iz ust domačina "Oj, božime, te dolince...", ne boš razumel te pesmi, ki pomeni vtelešenje ljubezni beneških Slovencev do rodne zemlje.

Sončen jesenski dan je bil, ko sva s kolegom od tržaškega radia popoldne sedla v Trstu v avto, da bi obiskala nekaj krajev v Beneški Sloveniji. Burja je bila že zjutraj razpihala meglice, tako da je nebo tekmovalo v modrini z morjem, ki so ga valovi nalahko kodrali, ko sva se vozila po obalni cesti proti Tržiču. V Čedadu sva zavila na vzhod in kmalu od daleč zagledala čuvarico Nadiške doline, Staro goro. Nadiška dolina ni kakor so druge doline na Slovenskem, da bi jo lahko premeril podolgem in počez, to je vrsta zemeljskih gub in gubic, ki so se v obliki poljače zajedle v Julijce in jih razorele tik preden uplahnijo v Furlansko nižino. Po osrednji brazdi teče Nadiža, ki je dala vsemu okolišu ime, in kjer leži največja vas Špeter. Tokrat sva se mu izognila in raje zavila bolj na desno po cesti v Štoblan. Vas leži na pobočju v skrajnem koncu dolinice, ki se skoraj dotika jugoslovanske meje: onstran Kolovrate je že Tolminsko.

Podjetni, za vse slovensko vneti štoblanski župnik nas je že pričakoval v svojem skromnem domu. Povsod so ležali kupi knjig in videti je bilo, da si - vsaj trenutno - sam gospodari in gospodinja. Le dva mlada mucka sta mu delala družčino in pa sosed-pevka, ki je prišla na obisk zaradi naju iz Trsta. Nisva še dobro pripravila magnetofona, že se je oglasila pesem. Pa kakšna! Tista stara velikonočna "Jezus je od smrti vstal..." v starinskem tonovskem načinu in za njo božična "Ena noč polna veselja...". Zdelo se mi je, da slišim glas izpred štirih stoletij, iz časa

SREDNJA VAS V DOLINJU
(T. Ljubič)

pred reformacijo, kajti prav tja, v zgodnji srednji vek segajo korenine teh častitljivih slovenskih duhovnih pesmi. Osrednja Slovenija je že davno pozabila nanje, tu pa so še živo izročilo.

Ko je potem župnik naju in pevko zapeljal v sosedno vas Trinko, nam je bilo dano še drugo dragoceno spoznanje, da namreč Beneška Slovenija ni mrtva veja na slovenskem narodnem drevesu, ampak da se po njej pretakajo prav taki sokovi pesemskega izročila kot drugod. Stari pa ne navadno žilavi možakar nam je zapel vrsto pesmi, kakršne poznamo iz raznih slovenskih krajev, a imajo tu vendar drugačno lice. Včasih je pomagala sosed, ki se je bila pripeljala z nami in nazadnje sta skupaj zapela "Oj božime, oj božime, te dolince...", pesem, s katero jemljejo slovo od doma, ko odhajajo v svet za zaslužkom. Ko sva s kolegom hotela pospraviti magnetofon in se posloviti - dan se je bil nagnil - se je v našem pevcu spet nekaj sprožilo in nasul nam je novo prgišče pesmi. Kakor da smo stari znanci, tako prijetno domače smo se počutili vsi skupaj v preprosti, pa že modernizirani beneški kuhinji. Ko smo se vendar začeli poslavljati, je bilo zunaj že temno, le

tam na obzorju, nad furlansko nižino je še rdela zarja.

Prihodnje jutro smo se po kratkem ogledu starega dela Čedada zapeljali spet med hribe, tokrat v območje Tera. Po stranski dolini Karnšte smo prišli najprej v vas Tipana, ki jo opaziš šele, ko si čisto blizu. Medtem ko je v furlanski nižini na pretek rodovitne zemlje, so morali beneški Slovenci izrabiti sleherno ped in videti je, da so znali poiskati vse, kar je bilo ravneja na pobočjih teh tesnih gorskih brazd. Zato so vasi posejane po terasah in krčevinah, kjer je bilo pač prostora za nekaj njivic in hiš.

Za oddih in iz radovednosti smo v Tipani stopili v gostilno na kavo. Pri mizi ob vhodu so sedeli trije možakarji in se pogovarjali. Kar tako, na slepo srečo smo jih vprašali po slovensko, če imajo tod še kaj domačih pesmi, pa so nam brez zadrege in nezaupanja odgovorili v domačem narečju, ki je precej dalj od knjižne slovenščine kot nadiško. Kratki in nepomembni pogovor nam je bil znamenje, da slovenski rod tudi v teh krajih še ni zamrl in da moremo celo upati na kakšno zvočno snemanje. Potemtakem nemara tudi v vasi Platfšča, kamor smo bili namenjeni, ne pojdemo zaman, smo si dejali, ko smo se spet spravili v avto.

Cesta se je najprej spustila malo navzdol, da se je potem pognala dokaj strmo v breg. Skoraj prav pod vrhovi Breškega Jalovca se na majhni planoti stiska vas Platfšča, od koder pelje cesta čez hribe v Breginj pri Kobaridu. Nekaj nad sto prebivalcev je v vasi, nam je pojasnil slovenski župnik, ki se je pravkar nekam odpravljal, ko smo potrkali na njegova vrata. Ko smo povedali, kaj bi radi, se je na široko zasmel: "Nič lažjega kot to! Naš ljudje znajo veliko pesmi, vsake vrste in radi pojejo. Samo zdaj jih ni doma." Pa smo se dogovorili, da se bo on z njimi pomenil, si naredil seznam pesmi in nam sporočil, kdaj naj se spet oglasimo. Kar mimogrede nam je iz rokava natresel naslove pesmi, povedal ljudski zagovor zoper huduro pa besedilo novejše kolednice in še nekaj drobcev o kresnih običajih. S kolegom sva se spogledala: Tukaj pa bo bera, tukaj!

Proti poldnevu je bilo, ko smo zapustili Platfšča in zavili na cesto, ki pelje povprek mimo Viskorše na Brdo nad Tersko dolino. "Ta-na Bardo" nas je sprejel domačin učitelj, ki smo mu bili že prej pisali, in nas spremil v nekaj hiš. Sami bi se med ulicami in dvorišči raztresene vasi komaj znašli. Tudi narečje je težko razumljivo, podobno rezijanskemu. To smo občutili posebno v sosednji vasi Selišča, kjer smo v gostilni naleteli na moža, ki sta imela veselje za pripovedovanje zgodb. Tako smo nabrali vsaj nekaj pripovednega izročila, če že pesmi ni bilo veliko. Terska dolina je pač skoraj docela potujčena in komaj kje slišiš slovensko besedo. Prebivalstvo je revno, odhajaj v svet za kruhom in domačije ostajajo prazne. Kdo bi še pel in celo v domačem jeziku brez veljave! Pa pred tujcem iz mesta! Morali smo si šteti za uspeh, da so nas sploh sprejeli ter se pred nami in z nami pogovarjali po domače. Tako lahko upamo, da se nam bo prihodnjič posrečilo dobiti še kaj pesmi in ne bo ostalo le pri drobcih, ki smo jih posneli tokrat. Saj je pa tudi skrajni čas! Vse preveč in preradi pozabljamo, da sega etnično ozemlje Slovenije preko političnih meja, da živijo naši ljudje tudi onstran Triglava in Kanina, da naše manjšine v Italiji ne predstavljajo samo Trst in najbližja okolica.

Ko smo se ob sončnem zahodu vračali mimo Gorice in Doberdoba v Trst, sem mislil na to, kaj vse smo zamudili zaradi kratkovidne pozabljenosti. Če je že bilo včasih zaradi političnih razmer nemogoče priti v stik s Slovenci onkraj meje, bi bili morali poskušati to vsaj po zadnji vojni. Morali bi bili iskati pota in sredstva, da bi se vsaj tamkajšnji domačini lotili dela, ki ga sami morda nismo zmogli. Zato iskreno pozdravljamo zamisel tržaškega radia, da bi s serijo devetih oddaj o ljudski pesmi Slovencev v Italiji (vsako četrto sredov mesecu, ob pol sedmih zvečer) z ene strani opozoril rojake na naš življenj po Goriškem, Tržaškem in v najbolj odročnih, svetu odmaknjenih dolinah Beneške Slovenije, z druge strani pa vzbudil pri domačinih samozavest, ki raste iz zavesti, da niso neznatna etnična skupina ampak del kulturno pomembnega naroda.

Zmaga Kumer

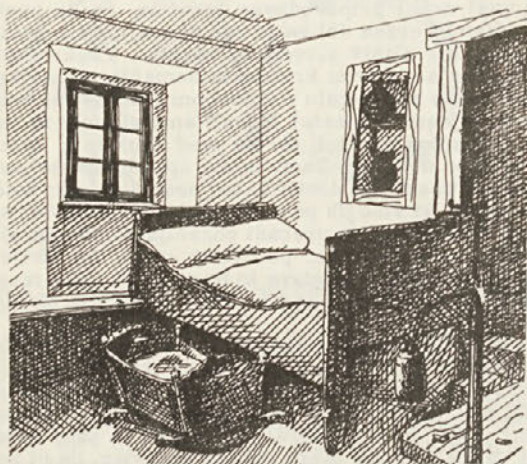
JURČIČEV DOM - MUZEJ NA PROSTEM

Rojstni dom pisatelja Josipa Jurčiča na Muljavi pri Štični je v zadnjih dveh letih, odkar je skrb zanj prevzel Slovenski etnografski muzej v Ljubljani, privabil več obiskovalcev kot desetletje poprej. Muzeju je namreč uspelo, da ni ostal le pri spominski urejeni notranjosti, ki so jo že pred štiridesetimi leti - potem ko sta Matjaž Slovenka in tedanja banovina oskrbeli v prizidku posebno stanovanje za lastnika - uredili književniki, pač pa je z denarno pomočjo občine Grosuplje in Sklada SRS za pospeševanje kulturne dejavnosti pa tudi z Jurčičevim dinarjem, ki so ga prispevale mnoge šole in nekateri posamezniki, muzej razširil, uredil okolje hiše in tako postavil majhen "muzej na prostem", ki na veren in dostojen način prikazuje dom malega dolenjskega kmeta.

Zidana petcelična hiša je stara 140 let. Postavil jo je pisatelj ded, ki se je zledeval po najbolj razvitih povprečnih kmečkih hišah na Dolenjskem. Na srečo je hiša do danes ostala nepredelana; iz črneveže vodijo vrata na eno stran v "štiblo" in druga v "hram", na drugo stran pa v "hišo" in iz te v majhno kamro. Ker so bili pisateljevi predniki bajtarji, so se zadovoljili z majhnim hlevom pod skednjem, ki so ga zgradili ob hiši pod isto streho. Hišno ime pri "Pajštbarju" - kot se pri hiši reče še danes - so Jurčičevi prinesli s seboj, kajti dotlej so stanovali v tujileteni "pajštbi", nekdanji sušilnici za lan, predelani v skromno stanovanje.

Kaže, da sta bila pisateljev ded in oče dobrega gospodarja. Ob strani vrta pred hišo je že ded postavil kozolec-toplar in vodnjak, v katerega se stekala voda s hišne in toplarjeve strehe. Pisatelj oče in njegov naslednik sta dokupila nekaj zemlje, današnji gospodar pa je postavil za hišo še samostojno, večje gospodarsko poslopje, namenjeno za hlev, listnik in skedenj.

Muzej je v zadnjih dveh letih k temu dodal še posebej stojičo kaščo, prenešeno iz bližnje okolice ter čebelnjak s kopijami poslikanih kranjčev. Hiša je dobila starejše ostrežje in bobrovcev, v veži in "hiši" pa je muzej dopolnil izvirno notranjo hišno opremo. V kamri, ki jo je bil muzej opremil s vitrinami in panoji, je prof. Alfonz Gspan razporedil literaturno gradivo. Hram in "štiblo" še uporablja 80 letni Jurčičev nečak z ženo, ki sicer živi v prizidku. Za hišo, v dolinici, ki meji na bližnji gozd, je muzej postavil leseno bajto - "Krvjavljevo koč", ter jo opremil tako, da prikazuje najrevnejši dom vaškega

Del "hiše v Jurčičevem domu

bajtarja. Še letos bo postavljena na vrtu ob kozolcu sušilnica za lan, ki poleg lesene kašče, čebelnjaka in topolarja dopolnjuje dolenjski dom prav s tistimi značilnimi objekti, ki jih na terenu le redkokje lahko še vidimo. Tako je ob Jurčičevi rojstni hiši nastal majhen "skansen", ki iz leta v leto privablja večje število obiskovalcev.

Muzej pa ima z Jurčičevim domom še velike načrte. Hiša bo dobila pravo podobo šele tedaj, ko bo odstranjen

stanovanjski prizidek, ko bo hiša lahko krita s slamo in ko bo za muzejske namene rabil še "hram" in "štiblo". Ta načrt pa zahteva akcijo, ki bi omogočila postavitev nove hiše za lastnika, ki bi bil potem pripravljen prepustiti stari dom v last muzeju.

F. Šarf

Nove knjige

Etnografija Pomurja I/1967, Pomurska založba, Murska Sobota (Glavni urednik Vlasta Koren; uredniški odbor: Franjo Baš, Bela Horvat, Boris Kuhar, Štefan Sedonja; opremil Jože Brumen; ilustrativni material tehnično priredil Ivan Romih).

Razen enega obravnavajo vsi članki Prekmurje. Matija Maučec opisuje kmečko hišo in njen razvoj. Za dobo 1800 mu gradivo očitno ne dopušča kronološko dognane razvojne podobe, zato pa je novejša doba izčrpno dokumentirana. Nazoren je opis, ki ga daje Fanči Šarf o žetvi in mlatvi v Prekmurju. Želimo, naj bi avtorica delo nadaljevala in pri tem izdelala zemljevid o načinih zlaganja snopov ter o ustreznem nazivju obenem s shematskimi prikazi zlaganja, torej naj bi grafično ponazorila in razširila svoj zanimivi opis, ki ga daje na str. 53. Ženska pokrivala v 19. in 20. stol. obravnava s številnimi podatki Marija Makarovič. Ko obravnava pozvačina, si Angelos Baš bolj kot večina drugih avtorjev vsaj postavlja vprašanje o izvoru obravnavanega pojma. V glavnem se mu posreči, dovolj prepričljivo razločevati novejšo prvine od starejših, sicer pa je glede izvora starejših kritičen, pušča to vprašanje odprto in ne verjame zelo pogostim razlagam ženitovanjskih običajev iz dejanj obrambe pred hudimi duhovi. Lep pregled daje Zmaga Kumer o pripovednem pesništvu; snov je pregledno in razumljivo razvrščena, primerjalni podatki za posamezne motive, včasih tudi razlage o izvoru so kratki in jasni, tudi sklep, da pesmi snovno večidel niso samorasle, pač pa prilagojene domačemu okolju, kar prav tako priča o ljudski tvornosti. Tudi razprava Ladislava Vöröša o pripovedni pesmi madžarske narodnostne skupine v Prekmurju daje vtis, da je skrbna in dodelana, kar je žal vse, kar more nestrokovnjak za to panogo ugotoviti. Niko Kuret podrobno opisuje oblike in tehniko prekmurskih pirhov (Remenice, Remenke). - V vzhodne Slovenske Gorice sega samo glavna urednica Vlasta Koren, ki obravnava kmečko vinogradništvo (torej vinogradništvo zunaj meščanskih vinogradov) z obilnim gradivom in iz različnih gledišč, tudi družbenega. Ta članek in že omenjeni članek o hiši pripomoreta k temu, da zbornik ni preveč omejen le na obravnavo ožjih tem.

V splošnem je večina prispevkov iz materialne kulture predvsem opisnih, prispevki iz nematerialne kulture pa so nekoliko bolj usmerjeni v primerjavo in razlago, kar naj se v tej obliki ne tolmači kot vrednostna sodba. Eni kot drugi so bogati po doslej malo znanem gradivu, ki je v tem zborniku tudi grafično zelo izčrpno ponazorjeno. S svojo skromno "I" vzbuja zbornik upanje, da ne bo ostal sam, temveč da mu bodo sledili drugi. Ali pa se bo morda razvil v časopis?

Še nekaj: Etnografija Pomurja ni le znanstveno zanimiva. Dovolj zanimivega vsebuje tudi za vsakogar, ki se splošno zanima za etnografsko snov in vsaj njegova oblika mu daje tudi bibliofilsko mikavnost.

S.V.

Elfriede Grabner: Volksmedizin. Probleme und Forschungsgeschichte. Darmstadt 1967 (=Wege der Forschung Bd. 43), 576 str.

Zanimanje za ljudsko medicino postaja v zadnjih letih vedno bolj živo. To nam potrjuje tudi zbornik, ki je nedavno izšel pod gornjim naslovom. Izdajateljica zbornika, kustodinja graškega Narodopisnega muzeja, se v zadnjih letih vidno uveljavlja kot raziskovalka ljudske medicine zlasti na območju Vzhodnih Alp (prim. že njen prispevek "Zur Erforschung der Volksmedizin in den Ostalpen". Alpes Orientales III, Basel 1961). V zborniku je zbrala razprave o ljudski medicini, ki so izšle v zadnjih petdesetih letih in jih razvrstila po kronološkem redu. Napisali so jih

zdravniki, narodopisci in predstavniki pravnih ved. Član-ki nosijo kajpada pečat svojega časa in se danes z mar-šičem v njih več ne strinjamo. Vendar nam nudijo važen prerez skozi raziskovanje zadnjih desetletij. Zanimivo za nas je, da so med temi dvaindvajsetimi razpravami tudi dve slovenski in ena iz Bosne-Hercegovine. Še bolj razvese-ljivo pa je, ko vidimo, da je članek "Ljudska medicina med koroškimi Slovenci", ki sta ga naša koroška rojaka Pavel Košir in Vinko Mörderndorfer že 1.1926 objavila v ČZN, kronološko na drugem mestu. To kaže, da se je zanimanje za ljudsko medicino prebudilo že zgodaj tudi v našem narodopisju. Druga razprava je kasnejša, napisal jo je 1.1952 France Kotnik in jo objavil v Narodopisju Slovencev II ("Iz ljudske medicine"). V Biltenu za prou-čevanje folklorja 3 (Sarajevo 1955) pa je izšel članek Au- gustina Kristića "Urežnjaci iz narodnog liječenja Bosne i Hercegovine". Tudi ta članek je našel mesto v priču-jo-čem zborniku. Zahvaliti se moramo dr. Niku Kuretu, ki je vse tri članke prevedel v nemščino, da smo tudi Jugo- slovani našli mesto v knjigi, ki bo našla širok krogbral-cev.

Helena L o ž a r

Časopisi

VIJESTI DRUŠTVA FOLKLORISTA HRVATSKE je naslov glasila, ki ga občasno izdajajo hrvaški kolegi. V zameno za Glasnik so nam poslali št. 6 z dne 27. sept., ki sta jo uredila J. Bezić in J. Miličević.

Na prvem mestu objavlja B. Gotthardi-Pavlovsky teme za diskusijo o vprašanju zaščite nematerialnega (folklorne- ga) kulturno-zgodovinskega gradiva v sodobni družbi. Avtorica se dotika tudi perečega vprašanja folklornih pri- reditev, o čemer smo že večkrat razpravljali slovenski etnografi.

V skladu s svojim imenom prinašajo Vijesti DFH pred- vsem novice npr. o deležu hrvaških folkloristov na kon- gresu SUFJ v Prizrenu, o IX. posvetovanju etnologov v Vršču, o X. mednarodnem muzikološkem kongresu v Ljubljani, o festivalu izvirnih folklornih skupin v Zagre- bu julija letos ter končno o koprskem festivalu jugoslo- vanske folklore in o tečaju za vodje folklornih skupin v Pulju.

Z.K.

GLASILA AVSTRIJSKIH NARODOPISCEV

Pravijo, da Avstrijci ne bero radi revij. Kljub temu iz- haja v Avstriji kar dosti narodopisnih glasil. Čisto infor- mativen pregled je že zaradi sosesčine koristen.

Edino res popolnoma znanstveno glasilo je pač "Öster- reichische Zeitschrift für Volkskunde." Že nad 80 let jo izdaja Verein für Volkskunde na Dunaju. Prvič je izšla 1.1885, takrat pod naslovom "Zeitschrift für österreichi- sche Volkskunde." Po prvi svetovni vojni so jo preime- novali v "Wiener Zeitschrift für Volkskunde." Zaradi in- flacije je število naročnikov tedaj padlo od 1000 v "podo- navski monarhiji" na 300. Danes jo tiskajo v 800 izvodih. Glavna zasluga prvih organizatorjev avstrijskega narodo- pisja, od katerih je treba na prvem mestu omeniti ustano- vitelja Österreichisches Museum für Volkskunde in prve- ga urednika časopisa, Mihaela H a b e r l a n d t a, je da so za muzej in za glasilo pridobili zbiravce ljudskega bla- ga. Čeprav so bili ti zbiravci laiki, so jim omogočili ob- javljanje prispevkov v glasilu. Na drugi strani so poskr- beli za akademsko izobražen naraščaj. Prav ti šolani strokovnjaki so v kasnejših generacijah prevzeli vodstvo in nadaljnje delo. Danes ureja časopis univ. prof. dr. Le- opold S c h m i d t, hkrati ravnatelj Narodopisnega mu- zeja.

Kmalu pa se je pokazalo, da eno samo glasilo ne zado- stuje. Posamezne avstrijske dežele so začele izdajati narodopisne časopise na svojo roko.

Narodopisje Dunaja je našlo mesto v "Jahrbuch für die Geschichte der Stadt Wien." Niževavstirska dežela ima

za narodopisne objave dve glasili, "Jahrbuch für Landes- kunde von Niederösterreich", ki ga izdaja Verein für Landeskunde von N. - Ö., in mesečnik "Unsere Heimat". Prav tako si je Gradiščansko ustanovilo svoje glasilo "Burgenländische Heimatblätter", žal, pa med izdajatelji nima nobenega narodopisca. Da narodopisje vendarle pri- haja do besede, je zasluga zgodovinarjev.

Drugače je v nekaterih drugih avstrijskih deželah. Na Gornjem Avstrijskem izdaja Institut für Landeskunde von Oberösterreich, ki ga vodi akademsko šolan narodopisec, "Oberösterreichische Heimatblätter". Prav tako je za našo stroko pomembno glasilo "Jahrbuch des Oberöster- reichischen Musealvereines", ki vsako leto prinaša letna poročila posameznih oddelkov Deželnega muzeja v Linzu (Oberösterreichisches Landesmuseum). Tudi Museum Carolino Augusteum v Salzburgu izdaja svojo "Jahres- schrift", ki pod strokovnim vodstvom prinaša poročila svojih oddelkov. Že 120-letno tradicijo ima v Salzburgu revija "Mitteilungen der Gesellschaft für Salzburger Landeskunde". Na Tirolskem izdaja innsbruški Tiroler Landesmuseum Ferdinandeum svoje glasilo, z njim vred izhajata še reviji "Tiroler Heimatblätter" in "Tiroler Heimat." Dasi je Južna Tirolska izven avstrijskih meja, nja omenim častitljivo revijo "Der Schlern. Illustrierte Monatshefte für Heimat- und Volkskunde", ki izhaja v Bolzanu (Boznu) že 41 let.

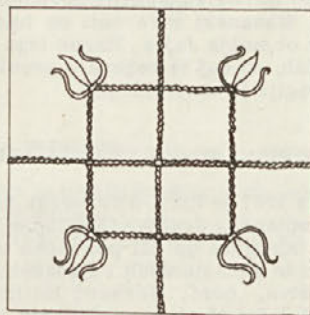
Vorarlberški Deželni muzej objavlja svoje prispevke v "Jahrbuch des Vorarlberger Museumsvereines", nekaj narodopisnih prispevkov najdemo tudi v reviji "Montfort".

Štajersko Zgodovinsko društvo (Historischer Verein für Steiermark v Gradcu izdaja svojo "Zeitschrift des His- torischen Vereines für Steiermark", ki že dolgo prinaša prispevke iz štajerskega narodopisja. Še več jih objavlja- jo "Blätter für Heimatkunde", ki tudi izhajajo v Gradcu.

Za koroško narodopisje je nad vse pomembna 1. 1810 u- stanovljena "Carinthia I" v Celovcu. V zadnjem času se kot narodopisno glasilo uveljavlja tudi "Kärntner Lands- mannschaft", katere prispevke bi morali pri nas bolj zasledovati kakor doslej. Sploh so tudi manjša glasila včasih zelo važna; od njih naj omenim npr. "Waldviertel" (Krems) in "Osttiroler Heimatblätter" (Lienz).

Posebej glasbenemu narodopisju je posvečen v Avstriji "Jahrbuch des Österreichischen Volksliedwerkes", ki od 1. 1952 izhaja na Dunaju. Splošno pomemben je zaradi redne etnomuzikološke bibliografije.

Helena L o ž a r.

NAVČE
(T. VONČE)

Iz ustanov

Glasbeno narodopisni institut v Ljubljani je v septembru izdal gramofonsko ploščo z dokumentarnimi posnetki slo- venskih ljudskih pesmi iz vseh slovenskih pokrajin. Izbor pesmi naj bi nudil vpogled v načine ljudskega petja in v raz- vojslovenske ljudske pesmi v tonalnem pogledu. Zato se na plošči vrstijo najrazličnejši primeri od belokranjskih kresnih pesmi preko starih balad in legend, kakršne pojo na "vahtanju" pri mrliču, pa rezijanske pastirske, "mrt- veča" iz Prekmurja, pesem nočnega čuvaja z Gorenjske- ga, svatovske z Dolenjskega in Štajerskega ter končno

večglasne fantovske z našega alpskega področja. Na hrbtani strani ovitka je seznam pesmi in zemljevid z oznako krajev, kjer so bili primeri posneti. Razlaga v slovenščini ter nemškem in angleškem prevodu pa celotno slovensko besedilo pesmi je tiskano posebej v priloženem zvezčiču. Tehnična izvedba plošče je bila zaupana podjetju Jugoton v Zagrebu. Plošča stane 21,80 N din in jo lahko zahtevate v vseh trgovinah z gramofonskimi ploščami.

Kongresi in posvetovanja

XIV. kongres Zveze društev folkloristov Jugoslavije
Prizren, lo. - 13. septembra 1967

Srbsko društvo folkloristov je imelo srečno roko, ko je izbralo za kraj kongresa tako zgodovinsko bogato in slikovito mesto kot je Prizren. K lepemu uspehu in prijetnemu počutju je veliko prispevala dobra organizacija, katere levji delež so nosili prav domačini.

Tudi letošnji kongres po številu referatov ni zaostajal za prejšnjimi. Na sporedu sta bili dve temi. V plenarnem delu prve: Narodna ustvarjalnost Kosova in Metohije so referati obravnavali splošne, po sekcijah pa posebne etnološko-folklorne, folklorne in književno-folklorne probleme. Druga tema Skupno in specifično v folkloru narodov Jugoslavije in Balkana je zajela poleg splošnih še muzikološke probleme in verski folklor.

Organizator je pripravil vsak večer folklorne prireditve, za zaključek pa ekskurzijo v Sredsko, Dakovico, Dečane, Peč in Rugovsko klisuro. Pevci in plesalci iz okoliških vasi so s svojim pristnim in nepokvarjenim podajanjem nudili resnično globoka doživetja, ki so dejansko predstavljala največjo dragocenost kongresa.

Zadnji dan je bila redna letna skupščina Zveze društev folkloristov Jugoslavije. Kljub nekaterim pomislekom in ugovorom je bilo sklenjeno, da bo kongres še naprej vsako leto. Za novega predsednika je bil izvoljen dr. Cvjetko Rihtman, organizator prihodnjega kongresa bo po nekaj letih ponovno bosansko društvo.

M.R.

Prihodnji, XV. kongres Zveze jugoslovanskih folkloristov bo v septembru 1968 v Jajcu. Na seji izvršnega odbora v Sarajevu oktobra letos je bilo določeno, naj bi referati obravnavali vprašanje 1) oblike tradicionalnega petja južnoslovanskih oz. balkanskih pripovednih pesmi in 2) ljudskih glasbil. Bosanski referenti pa bodo pripravili prikaz folklorne z območja Jajca. Razen tega je predvideno delo po sekcijah, ki naj bi reševale probleme klasifikacije, terminologije in metodologije.

NEMŠKI NARODOPISNI KONGRES V WÜRZBURGU 1967

V začetku oktobra 1967 je bil v Würzburgu redni kongres Nemškega narodopisnega društva (Deutsche Gesellschaft für Volkskunde). Kongres je bil posvečen razpravam o "oblikah, izrazih in spremembah v ljudskem verovanju". Predsednik društva, prof. Gerhard Heilfurth/Marburg a.d.L., je izjavil k tej temi, da postopanje sodobnih družbenih ved, ki pogosto reducirajo človeka samo na racionalno-socialnoekonomsko podlago njegove eksistence, ne zadošča, da bi zajelo njegovo bistvo. Spričo številnih oblik, v katerih se iracionalno pojavlja v sodobni družbi (astrologija, telepatija, praznoverje in čarovništvo), si je treba prizadevati za realistično podobo človeka, ki bo upoštevala tudi vse te pojave. Temu so bili posvečeni številni referati v več komisijah. Kongresa se je udeležilo okoli 400 narodopiscev iz Nemčije, Avstrije in Švice, bilo pa je tudi nad 60 gostov iz vzhodnih dežel in iz Francije (samo iz NDR ni bilo nikogar). Jugoslavija je bila močno zastopana (7, od tega 4 iz Slovenije): dr. Dragoljub Antonijević/Beograd je mimo sporeda prispeval poročilo o zanimivi pastirski šegi iz Srbije.

Kuret.

Prireditve in razslave

ODKRITJE SPOMINSKEGA KAMNA FRANJU BAŠU V BISTRI

Na pobudo Zgodovinskega društva in Tehniškega muzeja Slovenije so se 27. oktobra 1967 zbrali v razstavnici dvorani ob bistriškem gradu zastopniki slovenskih zgodovinarjev, arheologov, muzealcev, geografov in etnografov, da bi počastili spomin rajnega Franja Baša.

Prvi del spominske svečanosti so zavzemali govori predstavnikov navedenih strok, ob katerih se je zlasti mlajšim udeležencem, ki so rajnika spoznali šele v zadnjih letih, razkrilo, kako vsestransko razgledan strokovnjak je bil, kako bogate sadove je obrodila njegova marljivost in prizadevnost, združena z gorečnostjo za vse slovensko.

Ko se je mrak zgrnil nad Bistro, je republiški sekretar za kulturo in prosveto tov. Z. Martelanc na zelenici sredi ostankov križnega hodnika odkril skromen kamnit stebriček v trajan spomin rajnemu Franju Bašu.

V imenu slovenskih etnografov je Baševo narodopisno delo orisal dr. Niko Kuret. Iz njegovega govora objavljamo naslednji odlomek.

... Neizprosna usoda nas je prikrajšala za marsikatero delo izpod Baševega peresa. Njegov pronicavi, živahni duh bibil v umirjenosti, ki jo prinesejo leta, in ob ogromnem znanju, ki si ga je bil nabral, prispeval še marsikatero dragoceno delo vsem vedam, ki jih je mojstroval. Tudi etnografiji.

Geograf in zgodovinar Baševega kova je moral čisto naravno zaiti tudi v etnografijo. Bil je kmečki sin in je ohranil tesno zvezo s kmečkim življenjem, ki je bilo v Baševih mladih letih prvenstveno torišče slovenske etnografije.

Mladi mariborski profesor Baš je imel navado, ki je pri novjšem rodu etnografov vse redkejša: rad je pešal. Peš je prehodil Mežiško dolino, Podravje in panonski svet. Iz tega se je rodil l. 1928 njegov prvi veliki etnografski spis, "Kobanski hram" (1). V njem iz lastnega opazovanja opisuje kmetije na Strojni, Golici, V Radljah, na Remšniku in Kozjaku. Tod delo mu je ugajalo. Naslednje leto je zavil v svojo rodno Savinjsko dolino. Napisal je študijo o "Gospodarskem poslopju v Savinjski dolini" s posebnim ozirom na vpliv hmeljarstva (2). Tridesetletni Franjo Baš je pokazal že takrat sodobni prijem: etnograf ne zanima samo preteklost, dognati hoče tudi, kako sodobnost oblikuje izročilo - težnja, ki je po 40 letih značilna za prizadevanja v današnji etnografiji.

Pri izbiri predmetov za svoje etnografske raziskave Franjo Baš seveda ni zatajil ne geografa in ne zgodovinarja v sebi. Geograf je botroval razpravi o "Izgonih na Dravskem polju" (3), zgodovinar se je že l. 1930 lotil vaških grobov v Prlekiji (4). Etnografa samega še posebej zanimajo "Zadrečki lončarji" (5) in nič manj "Radenska tlaka" (6).

Franjo Baš si je že zgodaj ustvaril trdne in jasne kriterije. Zato je lahko avtoritativno ocenjeval Karlovškove knjige o ornametu in hiši (7), Vurnikovo "Slovensko hišo" (8), Melikov "Kozolec" (9), Grebenčovo "Slovensko pohištvo" (10). Nič manj zgodnje ni bilo njegovo spoznanje, da je bibliografija osnova vsakega znanstvenega dela. Štiri leta, 1929-1932, je objavjal v ČZN Slovensko narodopisno bibliografijo (11). Hvale vredno, a zamudno delo so zadušile druge obveznosti, zlasti skrb za muzej in za arhiv.

Po vojni se je Franjo Baš spet skoraj vsako leto oglašil s prispevkom v SE. Ostal je slejkoprej v svojem interesnem krogu materialne kulture. Prvič je zdaj naša pritegnila njegovo pozornost: "Prispevek k zgodovini naših moških noš" (12), za njo paljudska obrt: "Cehovsko tkalstvo v Dravski dolini" (13). Tudi kmečko življenje ga je spet zamikalo. Svoje nekdanje raziskovanje savinjskega gospodarskega poslopja je l. 1952 raztegnil še na "Kašte v Dobrovljah" (14). Kmečko delo zajemajo "Pripombe o

požigalništvu" (15) in edinstvena" Karta motik na Slovenskem" (16). Iz delovnega področja, ki se mu je posvetil zadnja leta življenja, je nastal zanimiv prikaz o "Rudarski hiši v Idriji" (17). V zadnji večji razpravi, "Kmečko pohištvo v Podravju in Pomurju" (18), se je spomnil tudi pričevanja naših pripovednikov in naše ljudske pesmi. In en samkrat, če se ne motim, je segel tudi v duhovno kulturo: opisal je ženitovanjske šege v zahodnem Posavju (19).

Franjo Baš se je bogato razdajal dvem, trem ali še več disciplinam. Med njimi je tudi njegov etnografski opus velik in pomemben in bi ga ne mogli pogrešati. Nešteto ocen in poročil priča o njegovi ostroumnosti. Z njimi in s svojim organizatornim delom je več kot eno generacijo pomagal krmariti ladjo naše etnografije.

Zato je bil lahko pred desetimi leti vzoren predsednik Slovenskega etnografskega društva in nato še nedosežen predsednik naše matične organizacije, Zveze folkloristov Jugoslavije...

Dr. Niko Kuret

- (1) Kóbarski hram. ČZN 23 (1928) 17-42
- (2) Gospodarsko poslopje v Savinjski dolini. (Vpliv hmeljske kulture na njegov razvoj.) ČZN 24 (1929) 71-90.
- (3) Izgoni na Dravskem polju. ČZN 32 (1937) 325-340.
- (4) Vaški grb v Noršincih pri Ljutomeru. ČZN 25 (1930) 219-225.
- (5) Doneski k zgodovini Gornjegrajskega. III. Zadrečkilončarji. ČZN 33 (1938) 129-146.
- (6) Radenska tlaka v letih 1806-1815. ČZN 33 (1938) 43-44.
- (7) (Oc.): Karlovšek Jože: Slovenska hiša I-II. Ljubljana 1927-1928 - ČZN 24 (1929) 119-123. - (Oc.): Karlovšek Jože: Slovenski ornament. Zgodovinski razvoj. Ljubljana 1935 - ČZN 33 (1938) 60-61. - (Oc.): Karlovšek Jože: Slovenski domovi. Ljubljana 1939 - ČZN 34 (1939) 235-236 (soocenjevalec Marjan Mušič).
- (8) (Oc.): Vurnik S.: Kmečka hiša Slovencev na južnovzhodnem pobočju Alp. (Donesek k študiju slovenske ljudske arhitekture.) Sep. odtis iz Et 4 (1930) - ČZN 25 (1930) 249-252.
- (9) (Oc.): Anton Melik: Kozolec na Slovenskem. Ljubljana 1931 - ČZN 26 (1931) 280-285.
- (10) (Oc.): Grebenc O.: Moderno slovensko pohištvo po narodnih motivih. Ljubljana 1938 - ČZN 34 (1939) 136-138.

(11) Slovenska narodopisna bibliografija za 1. 1929. ČZN 25 (1930) 227-241. - Slovenska narodopisna bibliografija za 1. 1930. ČZN 26 (1931) 227-251. - Slovenska narodopisna bibliografija za 1. 1931. ČZN 27 (1932) 205-220. - Slovenska zgodovinska in narodopisna bibliografija za 1. 1932. ČZN 29 (1934) 171-197.

(12) Prispevek k zgodovini naših moških noš. SE 2 (1949) 48-53.

(13) Cehovsko tkalstvo v Dravski dolini (Vuzenica). SE 3-4 (1951) 1959-179.

(14) Kašte na Dobrovljah. SE 5 (1952) 18-43.

(15) Pripombe k požigalništvu. SE 6-7 (1953-1954) 83-102.

(16) Karta motik na Slovenskem. SE 8 (1955) 93-108.

(17) Rudarska hiša v Idriji. SE 10 (1957) 29-48.

(18) Kmečko pohištvo v Podravju in Pomurju. SE 12 (1959) 29-58.

(19) Ženitovanje v vzhodnem Zasavju. (Gradivo za ljudske običaje na Bizeljskem in Kozjanskem.) Zbornik Etnografskega Muzeja u Beogradu 1901-1951. Beograd 1953, 220-227.

Osebnostne novice

Luka Kramolc 75-letnik. Če se ti prisameje nasproti - krepak, vedno pripravljen na šale, pri tem pa poln načrtov, ki so vsi v zvezi z ljudsko pesmijo -, bi za nič ne verjel, da si je pravkar naložil že prvo polovico osmega križa na široka pleča. Pa je sam priznal, da je 14. oktobra letos dopolnil 75 let. Slovenski etnografi mu želimo, da bi še dolgo, dolgo trden in mladeniško čil hodil med šentanelске pevce in se odondod vračal med nas, živa podoba kmečke žilavosti.

Božo Račič 80-letnik. Najraje bi ga vprašal: "Kume, mar je res, da bo na Štefanovo polnih 80 let za vami?" Videti mu jih namreč ni, teh let. Komaj da je kakšna srebrna nit več v bradi in dobrodušna gubica okrog oči, odkar smo mu zadnjič čestitali za življenjski jubilej, drugače pa je vedno enak, navihani in dobroveljeni, vedno sredi opravkov, ki mu jih narekuje ljubezen do belokranjskih starožitnosti. Dragi kume Račič, naj vam usoda še naprej prede nit življenja, brez vozlov in tako dolgo, da boste lahko z njo prav do kraja pretkali vrotek svojih načrtov!

KAZALO

T. Ljubič, Zagoriški podobarji	1/1
M. Ramovš, Srečanje z rezijanskimi plesi	1/2
M. Ramovš, Obredni pesmi in igre na Slovenskem.	4/
Z. Kumer, Ljudska pesmi in umetna poezija ...	2/1
Z. Kumer, Oj božime, te dolince	4/
Fr. Mlekuž, Grandov semenj	2/2
K. Bačer, Iveri	2/3
F. Šarf, Jurčičev dom - muzej na prostem	4/
-š-, Koliko nas je?	2/3

Kongresi in posvetovanja

-zk-, Temeljne naloge in usmeritve slovenske etnologije	št. 3/1
-k-, "Alpes Orientales" v Slovenj Gradcu	3/3
Z. K., Mednarodni sestanek raziskovalcev evropskih ljudskih instrumentov v Brnu	3/4
M. R., XIV. kongres Zveze društev folkloristov Jugoslavije	4/
XV. Kongres Zveze društev folkloristov Jugoslavije	4/
Kuret, Nemški narodopisni kongres v Würzburgu 1967	4/

Prireditve in razstave

-z-, Razstava panjskih končnic v Slovenskem etnografskem muzeju	3/4
Odkritje spominskega kamna Franju Bašu v Bistri	4/

Med novimi knjigami

I. Grafenauer, Spokorjeni grešnik. Ljubljana 1965 (M. Makarovič)	1/4
I. Grafenauer, Slovensko-hrvaška ljudska pesem Marija in brodnik. Ljubljana 1966. (M. Makarovič)	1/4
E. Grabner, Volksmedizin. Darmstadt 1967 (Helena Ložar)	4/

Časopisi

Časopis za zgodovino in narodopisje 1. 1965 (F. Šarf)	1/4
Slovenski etnograf XVIII/XIX (1965-1966) (-k)	1/4
"Demos", Berlin (DDR) (Helena Ložar)	3/5

"Volkskundliche Informationen", Berlin (DDR)	
(Kuret)	3/5
Glasilo DPM	3/5
Vijesti DFH	4/
Glasila avstrijskih narodopiscev (Helena Ložar)	4/

Iz ustanov

Inštitut za slov. narodopisje SAZU	1/3
Slovenski etnografski muzej (B.Kuhar)	2/3
Glasbeno narodopisni institut	4/

In memoriam

Franjo Baš (1899-1967) (T.Stupica)	2/4
--	-----

Osebnе novice

Predavanja v inozemstvu	3/5
Etnološka disertacija (Kuret)	3/6
Luka Kramolc 75-letnik	4/
Božo Račič 80-letnik	4/

<u>Društvene novice</u>	2/4
-------------------------------	-----

BULLETIN DE LA SOCIETE SLOVENE D ETHNOGRAPHIE - Année VII/1967

TABLE DES MATIÈRES

T.Ljubič, Les sculpteurs en bois de Zagorica	1/1
M.Ramovš, Rencontre avec les danses de la Vallée de Rézia	
M.Ramovš, Danses et jeux cérémoniels en Slovénie	4/
Z.Kumer, Chanson populaire et poésie d'art	2/1
Z.Kumer, Adieux à la vallée natale (chanson populaire)	4/
Fr.Mlekuž, La foire de Grand (coutume du village de Čepovan)	2/2
K.Bačar, Miscelles	2/3
F.Šarf, La maison natale de l'écrivain J.Jurčič - musée en plein air	4/
- š -, Combien sommes-nous?	2/3

Congres et conférences

-zk-, Tâches et directions fondamentales de l'ethnologie slovène (La conférence des ethnographes slovènes)	No3/p.1
-k-, La Ve réunion "Alpes Orientales" à Slovenj gradec	3/3
Z.K., La réunion internationale des investigateurs des instruments populaires à Brno	3/4
M.R., Le XIVe Congrès de l'Union des folkloristes yougoslaves	4/
Le XVe Congrès de l'Union des folkloristes yougoslaves	4/
Kuret, Le Congrès des ethnographes allemands à Würzburg 1967	4/

Manifestations et expositions

-z-, Exposition de devants de ruche au Musée slovène d'ethnographie	3/4
Inauguration de la pierre mémoriale à Franjo Baš à Bistra	4/

Livres nouveaux

I. Grafenauer, Spokorjeni grešnik (Le pénitent - M. Makarovič) No. 1/p.4 - I. Grafenauer, Slovensko-hrvaška ljudska pesem Marija in brodnik (La chanson populaire slovène-croate sur la Vierge et le passeur - M. Makarovič) 1/4 - E.Grabner, Volksmedizin (H.Ložar) 4/.
--

Revue

Comptes-rendus p.ex. sur "Demos", Dresden (H.Ložar) No.3/p.5 - "Volkskundliche Informationen", Berlin (Kuret) 3/5 - Aperçu des revues ethnographiques d'Autriche (H.Ložar) 4/ , etc.
--

Nouvelles des institutions

L'Institut slovène des traditions populaires auprès de l'Académie des Sciences, No. 1/p.3 - Le Musée slovène d'ethnographie (B.Kuhar) 2/3 - L'Institut d'ethnomusicologie 4/ .
--

In memoriam

Franjo Baš (1899-1967) (T.Stupica) No. 2/p.4
--

Nouvelles personnelles

Conférences de savants slovènes à l'étranger, No.3/p.5 - Thèses ethnologiques de doctorat (Kuret) 3/6 - 75e anniversaire de Luka Kramolc, 4/ - 80e anniversaire de Božo Račič, 4/ .

<u>Nouvelles de la Société</u> , No.2/p.4

